

Landes-Regierungs-Blatt

für das

Kraukauer Verwaltungsgelbiet.

Jahrgang 1856.

Erste Abtheilung.

XXXVI. Stück.

Ausgegeben und versendet am 26. September 1856.

DZIENNIK RZĄDU KRAJOWEGO

dla

OKRĘGU ADMINISTRACYJNEGO KRAKOWSKIEGO.

Rok 1856.

Oddział pierwszy.

Zeszyt XXXVI.

Wydany i rozesłany dnia 26. Września 1856.

Verordnung des Ministeriums für Cultus und Unterricht vom 19. Juli 1856,

(Reichs-Gesetz-Blatt, XXXVIII. Stück, Nr. 146, ausgegeben am 27. August 1856),

wirksam für alle Kronländer, mit Ausnahme des lombardisch-venetianischen Königreiches,

betreffend die Stellung der katholischen Religionslehrer an Gymnasien.

Seine k. k. Apostolische Majestät haben mit Allerhöchsten Entschliessungen vom 6. April und 7. Juli 1856 die Festsetzung des Status der katholischen Religionslehrer und ihrer Gebühren an den, aus dem Aecar oder votirten Fonds erhaltenen Gymnasien Allergnädigst zu genehmigen geruht.

Auf Grundlage dieser Allerhöchsten Entschliessungen, sowie des Concordates vom 18. August 1855, Artikel VII, wornach hinsichtlich der Bestellung von Religionslehrern für Gymnasien jene Anordnungen in Kraft verbleiben, welche auf Grundlage der Anträge der im Jahre 1849 in Wien versammelt gewesenen Bischöfe seiner Zeit erlassen worden sind, wird in Ergänzung der Verordnung vom 16. September 1855 über die Zusammensetzung der Gymnasial-Lehrkörper (Reichs-Gesetz-Blatt, Nr. 180, Punct 1) Nachstehendes bestimmt, und hiemit zugleich die Verordnung vom 28. Juni 1850 (Reichs-Gesetz-Blatt, Nr. 265) außer Kraft gesetzt.

1.

Der Religionsunterricht an einem achtclassigen Gymnasium kann entweder von Einem Katecheten oder von zweien, und zwar von dem Einen in den Unter- und dem Anderen in den Ober-Gymnasialclassen ertheilt werden.

Im letzteren Falle widmen sich entweder beide nur dem Religionsunterrichte oder ein jeder von ihnen übernimmt auch noch, nach erlangter Befähigung, einen Theil des Unterrichtes in anderen obligaten Lehrfächern.

Wo zwei Religionslehrer angestellt sind, werden auch abgesehen für die Schüler des Ober- und des Unter-Gymnasiums von ihnen die Erhorten an Sonn- und Festtagen abgehalten. Ist nur Ein Katechet an einem achtclassigen Gymnasium angestellt, so wird eine Remuneration von 150 fl. zu dem Ende ausgesetzt, damit ein anderer Priester als Erhortator für die Schüler des Unter- oder des Ober-Gymnasiums aufgestellt werden könne.

An einem vierclassigen Gymnasium wird Ein Religionslehrer bestellt, welcher jedenfalls, er mag sich an dem Unterrichte in anderen Lehrfächern betheiligen oder nicht, auch die Erhorten für die Schüler zu halten hat.

2.

Wird nur Ein Religionslehrer an einem achtclassigen Gymnasium angestellt, so gebührt ihm der volle, an dem betreffenden Gymnasium systemisirte Gehalt eines Gym-

151:

Rozporządzenie Ministerstwa Wyznań i Oświecenia z dnia 19. Lipca 1856,

(Dziennik Praw Państwa, Część XXXVIII, Nr. 146, wydana dnia 27. Sierpnia 1856),

obowiązujące we wszystkich Krajach koronnych, z wyjątkiem Królestwa Lombardzko-Weneckiego,

względem stanowiska katolickich nauczycieli religii w gimnazyach.

Najwyższemi Postanowieniami z dnia 6. Kwietnia i 7. Lipca 1856 r. raczył Najjaśniejszy Pan, Jego C. K. Apostolska Mość, Najlaskawiej uchwalić ustanowienie stanu katolickich nauczycieli religii tudzież ich należytości, przy gimnazyach, utrzymywanych ze skarbu lub funduszów udotowanych.

Na zasadzie tak Najwyższych Postanowień tych, jako też konkordatu z dnia 18. Sierpnia 1855 r. Artykuł VII, wedle którego, co się tyczy ustanowienia nauczycieli religijnych po gimnazyach, te Rozporządzenia w mocy zostają, jakie na podstawie wniosków biskupów, w roku 1849 w Wiedniu zgromadzonych, swego czasu wydane zostały, w uzupełnieniu Rozporządzenia z dnia 16. Września 1855 r. o złożeniu ciał nauczycielskich gimnazyalnych (Dziennik Praw Państwa, Nr. 180, Punkt 1) stanowi się, co następuje, a zarazem traci niniejszém moc swą Rozporządzenie z dnia 28. Czerwca 1850 r. (Dziennik Praw Państwa, Nr. 265).

1.

Nauka religii w gimnazyach ośmioklasowych udzielaną być może albo przez jednego katechetę albo przez dwóch, a to przez jednego w niższych, przez drugiego w wyższych klasach gimnazyalnych.

W ostatnim razie poświęcają się albo obaj tylko nauce religii, albo kaźden z nich przyjmuje także jeszcze, po osiągniętém uzdolnieniu, część nauki w innych zawodach naukowych obowiązkowych.

Gdzie jest dwóch nauczycieli religii ustanowionych, tam także miewane będą przez nich exorty w niedziele i święta oddzielnie do uczniów gimnazjum wyższego i niższego. Jest tylko jeden katecheta ustanowionym w gimnazyum ośmioklasowém, natedy wyznaczoną zostanie remuneracya o 150 zlr. tym końcem, ażeby inny ksiądz jako exortator ustanowionym być mógł dla uczniów gimnazjum niższego lub wyższego.

W gimnazyum cztero-klasowém ustanowionym zostanie jeden nauczyciel religii, który na wszelki sposób także exorty do uczniów miewać będzie, bez różnicy, czy zajmuje się nauką w innych wydziałach naukowych lub nie.

2.

Jeżeli ustanowionym jest tylko jeden nauczyciel religii w gimnazyum ośmioklasowém, wówczas należy mu się pełna, w dotyczącém gimnazyum usystemizo-

nasiallehrers mit dem Rechte der normalmäßigen Borrückung auf die höhere Gehaltsstufe nebst dem Ansprüche auf Decennial-Zulagen und Ruhegehalt.

Dieselbe Gehaltsbestimmung findet Anwendung auch in dem Falle, wo zwei Religionslehrer bestellt werden, deren jeder nebst der Religionslehre auch in anderen obligaten Lehrfächern Unterricht erteilt.

Werden zwei Religionslehrer mit der ausschließlichen Verwendung beim Religionsunterrichte bestellt, so bezieht jeder den ehemals für Katecheten an sechsclassigen Gymnasien systemisirten fixen Gehalt, das ist 500 Gulden an Gymnasien dritter, — 600 Gulden an Gymnasien zweiter, — 700 Gulden an Gymnasien erster Classe, dann 800 Gulden an dem thesesianischen und dem akademischen Gymnasium in Wien; beide haben ferner Anspruch auf die systemmäßigen Decennial-Zulagen und auf Ruhegehalt, nicht aber auf Borrückung auf eine höhere Gehaltsstufe.

An einem vierclassigen Gymnasium bezieht der Religionslehrer den Gehalt von 500 oder 700 Gulden, je nachdem er bloß den Religionsunterricht oder neben demselben auch andere Lehrfächer vermöge seiner Lehrbefähigung übernimmt.

In Beziehung auf Rang und Stellung im Lehrkörper findet zwischen den Religionslehrern und den übrigen Gymnasiallehrern kein Unterschied Statt.

3.

Welche von den bezeichneten drei Anstellungsmodalitäten (§. 1) an jedem Gymnasium anzuwenden sei, wird von Fall zu Fall nach Maßgabe der Umstände und Bedürfnisse und auf Grundlage des von dem betreffenden bischöflichen Ordinariate gestellten Antrages von dem Ministerium für Cultus und Unterricht ausgesprochen, wobei zu bemerken ist, daß die Bethheiligung an dem Unterrichte in anderen Lehrfächern und die darauf begründete Gebührenbemessung (§. 2) an achtclassigen Gymnasien nur ausführbar ist, wenn beide Religionslehrer sich den Bestimmungen des Prüfungsgesetzes gemäß für andere Lehrfächer qualificirt haben (§. 4) und in diesen Fächern an dem betreffenden Gymnasium mit Rücksicht auf die Unterrichtsbedürfnisse und unter Einhaltung des systemisirten Lehrer- und Gebühren-Status verwendet werden können. Es kann daher auch da, wo ein Religionslehrer für alle acht Classen angestellt worden ist, nachträglich neben ihm ein zweiter nur dann angestellt werden, wenn die eben bezeichneten Bedingungen als vorhanden nachgewiesen werden.

4.

Die Befähigung zur Ertheilung des Religionsunterrichtes prüft das bischöfliche Ordinariat der Diocese, in welcher das Gymnasium gelegen ist, mittelst einer schriftlichen und mündlichen Concurssprüfung, welche nach vorgängiger Ausschreibung in der Diocese beim Ordinariate abgehalten und für welche die Fragen von dem Bischöfe bestimmt werden.

wana płaca nauczyciela gimnazyalnego, z prawem normalnego posunięcia się na wyższy stopień płacy wraz z prawem do dodatków dziesięciorocznych i płacy spoczynku.

Toż Postanowienie co do płacy znajduje zastosowanie także w tym przypadku, gdy jest dwóch nauczycieli religijnych ustanowionych, z których każdy oprócz nauki w religii udziela także nauki w innych wydziałach naukowych obowiązkowych.

Są dwaj nauczyciele z wyłącznym użyciem do nauki w religii ustanowieni, wówczas pobiera każdy płacę stałą, jaka dawniej usystemizowaną była dla katechetów w gimnazyach sześcioklasowych, to jest po 500 złotych reńskich w gimnazyach trzeciej, — po 600 złotych reńskich w gimnazyach drugiej, — po 700 złotych reńskich w gimnazyach pierwszej klasy, tudzież po 800 złotych reńskich w gimnazjum terezyańskim i akademickim w Wiedniu; obaj mają nadto prawo do usystemizowanych dodatków dziesięciorocznych i do płacy spoczynku, nie zaś do posunięcia na wyższy stopień płacy.

W gimnazjum czteroklasowym pobiera nauczyciel religii złotych reńskich 500 lub 700 płacy, w miarę tego, czy zajmuje się tylko nauką religii, lub obok tej także w innych zawodach naukowych wedle uzdolnienia swego nauczycielskiego.

Co się tyczy rangi i stanowiska w ciele nauczycielskiem, nie ma żadnej różnicy między nauczycielami religijnymi i innymi nauczycielami gimnazyalnymi.

3.

Która z pomienionych trzech modalności ustanowienia (§. 1.) w każdym gimnazjum zastosowanie mieć będzie, orzeczonem będzie w każdym pojedynczym przypadku przez Ministerjum Wyznań i Oświecenia w miarę okoliczności i potrzeby, tudzież na podstawie wniosku, objawionego ze strony dotyczącego ordynaryatu biskupiego, przyczem na uwadze mieć należy, iż przejęcie nauki w innych wydziałach naukowych i zawisłe od tego wymierzenie należytości (§. 2.) w gimnazyach ośmioklasowych miejsce mieć może tylko, jeżeli *obaj* nauczyciele religijni stósownie do Postanowień ustawy o examinach ukwalifikowani są dla innych zawodów naukowych (§. 4), do których w dotyczącem gimnazjum, ze względem na potrzeby naukowe i przy zachowaniu stanu usystemizowanego nauczycieli i płacy, użytymi być mogą. Przetoż także, gdzie tylko jeden nauczyciel religii ustanowionym został dla wszystkich ośmiu klas, obok niego drugi wtenczas tylko może być ustanowionym, jeżeli warunki, co dopięro wskazane, znajdują się udowodnione.

4.

Uzdolnienie do udzielania nauki religii rozpoznawa biskupi ordynaryat tej diecezji, w której się gimnazjum znajduje, za pomocą piśmiennego i usnego examinu konkursowego, który po uprzedniem rozpisaniu w diecezji w ordynaryacie będzie odbyty, i do którego pytania przez biskupa ustanowione będą.

Die Befähigung zur Ertheilung des Unterrichtes in anderen Lehrfächern wird vor einer der für die Gymnasial-Lehramts-Candidaten aufgestellten Prüfungscommissionen nach den dießfalls geltenden Anordnungen nachgewiesen.

Es versteht sich von selbst und liegt auch im Sinne der Bestimmung §. 3, daß die bleibende Verwendung der Religionslehrer auch in anderen obligaten Lehrgegenständen von der Zustimmung des Bischofes abhängig ist.

5.

Ist die Stelle eines Religionslehrers erlediget, so hat der Gymnasialdirector die Anzeige an die Landesstelle und zugleich an das betreffende bischöfliche Ordinariat zu machen, und zu bemerken, für welche Classen der abgetretene Religionslehrer angestellt war, und ob er auch in anderen Lehrfächern und in welchen Unterricht zu ertheilen hatte.

6.

Von dem betreffenden Bischofe wird Derjenige, den er auf Grundlage der Concursprüfung für das Lehrfach der Religion als den geeignetsten Bewerber erkannt hat, im Wege der Landesstelle dem Ministerium als Religionslehrer unter Mittheilung der Prüfungsacten namhaft gemacht. Woserne wider die Anstellung des Bezeichneten kein Bedenken obwaltet, wird von dem Vorschlage des Bischofes nicht abgewichen; sollten besondere Verhältnisse eine Abweichung von der Wahl des Bischofes erheischen, so wird hierüber mit ihm das Einvernehmen gepflogen, immer jedoch kann nur ein von dem Bischofe als befähiget anerkannter Priester als Religionslehrer angestellt werden.

7.

Auf die Religionslehrer finden bezüglich ihrer Stellung den Directoren und der Landesstelle gegenüber und der aus ihrer Anstellung entspringenden Pflichten und Rechte die hinsichtlich der Gymnasiallehrer überhaupt bestehenden Vorschriften in soweit Anwendung, als nicht ausdrückliche Anordnungen eine Ausnahme begründen. Sie haben daher auch das für Gymnasiallehrer vorgeschriebene dreijährige Provisorium zu bestehen, bevor sie jener Ansprüche, die nur aus einer definitiven Anstellung erwachsen, theilhaftig werden können. Am Schlusse dieses Trienniums hat die Landesstelle über gutächtlichen Bericht des Directors des Gymnasiums die Ansicht des Bischofes einzuholen, und darnach, sowie auf Grundlage ihrer eigenen Erfahrungen, den vorschristmäßigen Antrag zu stellen.

Kein Religionslehrer kann den Religionsunterricht fortsetzen, wenn sein Bischof ihm die Ermächtigung hierzu entzieht.

8.

Da die Einrichtung des Religionsunterrichtes in Bezug auf die Gliederung seiner Haupttheile, deren Vertheilung auf die einzelnen Classen und die zu gebrauchenden Lehrbücher im Einklange mit dem gesammten Lehrplane stehen muß, und deshalb durch gegenseitiges Einvernehmen zwischen den Bischöfen und den Regierungsbehörden festgestellt

Uzdolnienie do udzielania nauki w innych wydziałach naukowych wykazaném będzie wedle obowiązujących w tój mierze Rozporządzeń, przed komisją examiacyjną, dla kandydatów nauczycielstwa gimnazyalnego ustanowioną.

Rozumié się samo przez się i odpowiada myśli Postanowienia §. 3, iż stanowcze użycie nauczycieli religii w innych także przedmiotach naukowych zawisłém jest od przyzwolenia biskupa.

5.

Jeżeli zawakuje posada nauczyciela religijnego, wówczas dyrektor gimnazjum doniesienie o tém uczynić ma do Władzy Krajowej, a zarazem do dotyczącego ordynaryatu biskupiego, z nadmienieniem, dla których klas odeszły nauczyciel religii był ustanowionym, i czy także w innych zawodach naukowych i w których nauki udzielać miał.

6.

Dotyczący biskup wymieni drogą Władzy Krajowej Ministerstwu, przy komunikowaniu aktów examinu na nauczyciela religii tego kandydata, którego uznał za najzdolniejszego w zawodzie naukowym religijnym na podstawie examinu konkursowego. Jeżeli przeciw ustanowieniu wymienionego nie zachodzi żadna trudność, nie odstąpi się od propozycji biskupa; jeżeliby zaś szczególne stósunki wymagały odstąpienia od wyboru biskupa, wówczas porozumienie z nim nastąpi, atoliż ustanowionym być może na nauczyciela religii zawsze tylko kapłan, przez biskupa za zdolnego uznany.

7.

Do nauczycieli religijnych, co się tyczy ich stanowiska przeciw dyrektorom i Władzy Krajowej niemniej obowiązków i praw, z ich ustanowienia wynikających, znajdują zastosowanie przepisy, względem nauczycieli gimnazyalnych w ogólności istniejące, o ile nie uzasadniają wyjątku wyraźne Rozporządzenia. Mają oni przeto odbyć także prowizoryum trzyletnie, dla nauczycieli gimnazyalnych przepisane, nim rościć sobie będą mogli te prawa, jakie wynikają tylko z ustanowienia stanowczego. W końcu trzylecia tego, winna Władza Krajowa po sprawdzeniu dyrektora gimnazjum, zasięgnąć opinii biskupa, i wedle tego, równie jak i na podstawie własnych doświadczeń swoich, przedłożyć wniosek przepisany.

Żaden nauczyciel religii nie może udzielać dalej nauki religii, jeżeli mu własny biskup odebrał upoważnienie do tego.

8.

Ponieważ urządzenie nauki religii, co się tyczy uszykowania głównych jej części, jej rozdzielenia na pojedyncze klasy, tudzież ksiązek naukowych, używających się mających, w harmonii zostawać musi z całym planem naukowym, a przeto ustanowioném będzie przez wzajemne porozumienie się biskupów z Władzami

wird, so haben auch die Gymnasialdirectoren darüber zu wachen, daß von der vorschriftmäßigen Einrichtung in Betreff der bezeichneten Punkte nicht willkürlich abgewichen werde.

Innerhalb dieser Gränzen haben die Religionslehrer, was die Behandlung ihres Lehrfaches anbelangt, die Weisungen unmittelbar von ihrem Bischöfe einzuholen, und unterliegen nur in Betreff der Beachtung der allgemeinen Regeln der Didaktik der Controle des Directors. Ihr harmonisches Zusammenwirken mit den übrigen Lehrern ist für die didaktischen und pädagogischen Erfolge des Gesamtunterrichtes von besonderer Wichtigkeit; sie haben es daher nach Kräften anzustreben und zu fördern.

9.

In soferne es sich darum handelt, daß eine auf die äußere Ordnung des Gymnasiums Einfluß übende Änderung der festgesetzten oder hergebrachten Andachtsübungen vorgenommen werde, so wird der Bischof sich darüber mit der Landesstelle ins Einvernehmen setzen, welche die geeigneten Weisungen an den Gymnasialdirector zu erlassen hat. Sollte dieselbe jedoch Bedenken tragen, dem Wunsche des Bischofes in dieser Beziehung zu entsprechen, so wäre darüber an das Ministerium für Cultus und Unterricht zu berichten.

Weder der Religionslehrer noch der Gymnasialdirector ist befugt, eine Änderung in den festgesetzten oder hergebrachten Andachtsübungen ohne Weisung seiner Vorgesetzten vorzunehmen oder zu gestatten.

10.

Nach den voranstehenden Bestimmungen sind rücksichtlich ihrer Stellung auch diejenigen Religionslehrer zu behandeln, welche seit dem Jahre 1850 in Gemäßheit der Verordnung vom 28. Juni 1850 angestellt worden sind. Es soll ihnen daher auch die Dienstzeit, die sie in dieser Anstellung, wenngleich dieselbe bisher nur als eine provisorische galt, zugebracht haben, bei künftigen Ansprüchen auf Decennalzulagen und Ruhegehalt, und denjenigen Religionslehrern, deren Functionen das Recht auf Vorrückung auf die höhere Gehaltsstufe verleihen (§. 2), auch rücksichtlich dieser Vorrückung von jenem Zeitpunkte an, in welchem sie die gedachten Functionen übernommen haben, angerechnet werden.

Graf Thun m. p.

152.

Verordnung des Justizministeriums vom 5. August 1856,

(Reichs-Gesetz-Blatt, XXXVIII. Stück, Nr. 147, ausgegeben am 27. August 1856),

wirksam für sämtliche Kronländer, mit Ausnahme der Militärgrenze,

über das Verfahren bei der Vernehmung auf freiem Fuße befindlicher und von dem Orte der Schlußverhandlung entfernt wohnender Angeklagter nach §. 216 der Strafproceß-Ordnung durch den Gerichtsvorsitzenden.

Aus Anlaß vorgekommener Anfragen findet das Justizministerium zu bestimmen,

Rządowemi, rzeczą będzie dyrektorów gimnazyalnych czuwać nad tém, ażeby nie odstępowało dowolnie od przepisowego urządzenia pod względem punktów oznaczonych.

W tychto granicach mają nauczyciele religijni, co się tyczy uraktowania ich wydziału naukowego, zasięgać poleceń bezpośrednio od biskupa swego, i tylko pod względem przestrzegania ogólnych zasad dydaktyki podlegają kontroli dyrektora. Ich harmoniczne spółdziałanie z innymi nauczycielami szczególnej jest wagi dla dydaktycznych i pedagogicznych wyników całej nauki; obowiązkiem ich przeto będzie dążyć ku temu i popierać takowe wedle sił swoich.

9.

Jeżeli o to szło, ażeby zmienione zostały ćwiczenia pobożności, ustanowione lub zwyczajowe, na zewnętrzny porządek gimnazjum wpływ wywierające, wówczas porozumie się w tej mierze Biskup z Władzą Krajową, która odpowiednie polecenia dyrektorowi gimnazjalnemu wydać winna. Gdyby jednak Władza rzeczona trudności znajdowała, odpowiedzieć w tym względzie życzeniu biskupa, natedy o tém doniesienie uczynić należy do Ministerstwa Wyznań i Oświecenia.

Nie ma prawa ani nauczyciel religii, ani dyrektor gimnazjalny, przedsiębrać lub dozwolić zmiany w ustanowionych lub zwyczajem dawnym zaprowadzonych ćwiczeniach pobożności bez zlecenia położonych swoich.

10.

Wedle powyższych Postanowień traktowani być winni co się tyczy stanowiska ich także ci nauczyciele religii, którzy od roku 1850 stósownie do Rozporządzenia z dnia 28. Czerwca 1850 r. ustanowieni zostali. Policzony im być ma przeto czas służby, w témto ustanowieniu przepędzony, choćby tylko za prowizoryczne uważaném było, w przyszłych prawo-rozszczeniach do dodatków decenalnych i do płacy spoczynku, a onym nauczycielom religii, których funkcyje im nadają prawa do postąpienia na wyższy stopień płacy (§. 2), także pod względem postąpienia tego, od tej chwili, w której rzeczony funkcyje przejęli.

Hrabia **Thun** m. p.

152.

Rozporządzenie Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 5. Sierpnia 1856,

(Dziennik Praw Państwa, Część XXXVIII, Nr. 147, wydana dnia 27. Sierpnia 1856),

obowiązujące we wszystkich Krajach koronnych, z wyjątkiem Pogranicza Wojskowego,

o postępowaniu z zaskarżonemi, na wolnej stopie się znajdującemi a od miejsca rozprawy ostatecznej daleko mieszkającemi, w razie przesłuchania ich wedle §.

216 procedury karnej przez prezydującego w sądzie.

Z powodu zaszłych zapytań ustanawia Ministerjum Sprawiedliwości, iż orze-

daß die im §. 216 der Strafproceß-Ordnung festgesetzte Vernehmung des Angeklagten durch das die Schlußverhandlung leitende Mitglied des Gerichtshofes in jenen Fällen, wo der Beschuldigte bisher nicht verhaftet war, und weit zuzureisen hat, allenfalls am Tage der anberaumten Schlußverhandlung oder am Tage vorher, jedenfalls aber so vorzunehmen ist, daß der Angeklagte nicht nochmals zurückzureisen hat, es wäre denn, daß neue Erhebungen durch seine Äußerung nothwendig würden, welche ohnehin eine Vertagung der mündlichen Schlußverhandlung erfordern.

In keinem Falle darf jedoch diese Vernehmung des Angeklagten nach §. 216 durch ein anderes Gericht geschehen, da eben ein Hauptzweck derselben darin besteht, den Vorsitzenden des Gerichtshofes zur Erleichterung der Leitung der Verhandlung mit der Individualität des Angeklagten bekannt zu machen.

Freiherr von **Krauß** m. p.

153.

Erlass des Finanzministeriums vom 8. August 1856,

in Betreff des Amtssitzes der bisherigen Pesth-Oefner Finanzprocuratur-Abtheilung.

Siehe Reichs-Gesetz-Blatt, XXXVIII. Stück, Nr. 148, ausgegeben am 27. August 1856.

154.

Kundmachung des Ministeriums der Finanzen vom 9. August 1856,

(Reichs-Gesetz-Blatt, XXXVIII. Stück, Nr. 149, ausgegeben am 27. August 1856),

giltig für alle im allgemeinen Zollverbaude begriffenen Kronländer,

über die Aufhebung des Hauptzollamtes II. in Ofen und die Aenderung in der Leitung des Hauptzollamtes I. in Pesth.

Mit 1. August 1856 wurde das in Ofen bestandene Hauptzollamt II. Classe aufgehoben, und das Hauptzollamt I. Classe in Pesth unter die Leitung eines mit höheren Amtsbefugnissen bekleideten Oberamts-Directors gestellt.

Freiherr von **Bruck** m. p.

155.

Justizministerial-Erlass vom 21. August 1856,

(Reichs-Gesetz-Blatt, XXXVIII. Stück, Nr. 150, ausgegeben am 27. August 1856),

wirksam für alle Kronländer, mit Ausnahme der Militärgrenze,

über den Gerichtsstand der unehelichen und Findelkinder nach ihrem Austritte aus der Versorgung durch eine öffentliche Anstalt.

Ueber die entstandene Frage, welchem Gerichtsstande uneheliche oder Findelkinder

zione §. 216 procedury karnéj przesłuchanie oskarżonego przez członka trybunału, rozprawą ostateczną kierującego, w przypadkach, gdzie obwiniony dotąd nie był uwięziony, a daleko przyjeżdżać ma, wedle okoliczności w dniu wyznaczonej rozprawy ostatecznej lub dniem przód, na wszelki sposób zaś tak ma być przedsiębrana, ażeby oskarżony nie musiał jeszcze raz przyjeżdżać, wyjąwszy, że nowe dochodzenia z powodu wyznania jego potrzebnemiby się stały, coby bez tego wymagało odroczenia ustnej rozprawy ostatecznej.

Żadną miarą atoliż przesłuchanie to oskarżonego wedle §. 216. nie może być przedsiębraném przez sąd inny, albowiem główny cel onegoż na tém właśnie zawisł, ażeby prezydujący trybunału dla ułatwienia kierunku rozprawy, obeznał się z indywidualnością oskarżonego.

Baron **Krauss** m. p.

153.

Rozządzenie Ministerstwa Skarbu z dnia 8. Sierpnia 1856,

dotyczące siedziby urzędowej dotychczasowego wydziału prokuratury skarbowej Peszto-Budzyńskiej.

Obacz Dziennik Praw Państwa, Część XXXVIII, N. 148, wydaną dnia 27. Sierpnia 1856.

154.

Obwieszczenie Ministerstwa Skarbu z dnia 9. Sierpnia 1856,

(Dziennik Praw Państwa, Część XXXVIII, N. 149, wydana dnia 27. Sierpnia 1856),

obowiązujące we wszystkich Krajach koronnych powszechnym Związkiem celnym objętych,

o zniesieniu głównego urzędu celnego II. w Budzynie i o zmianie w kierunku głównego urzędu celnego I. w Peszcie.

Na dniu 1. Sierpnia 1856 r. został istniejący w Budzynie główny urząd celny klasy II. zniesiony, oraz główny urząd celny klasy I. w Peszcie pod kierunek dyrektora nadurzędu poddany, mającego sobie polecone wyższe upoważnienia urzędowe.

Baron **Bruck** m. p.

155.

Rozządzenie Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 21. Sierpnia 1856,

(Dziennik Praw Państwa, Część XXXVIII, N. 150, wydana dnia 27. Sierpnia 1856),

obowiązujące we wszystkich Krajach koronnych, z wyjątkiem Pogranicza wojskowego,

o jurysdykcji dzieci łoża nieprawego i podrzutków po wystąpieniu ich z publicznego zakładu zaopatrzenia.

Na zapytanie co do tego, jakiéj sądowności podlegają dzieci nieprawego

nach ihrem Austritte aus der Versorgung durch eine öffentliche Anstalt unterstehen, wird von dem Justizministerium folgende Erläuterung erlassen:

Uneheliche oder Findelkinder, welche auf Kosten einer öffentlichen Anstalt in oder außer derselben untergebracht sind, unterstehen nach den Bestimmungen der Jurisdictionsnorm nur so lange dem Gerichtsstande dieser Anstalt, als sie sich in deren Versorgung befinden. Handelt es sich bei dem Austritte eines unehelichen oder Findelkinds aus der Versorgung der Anstalt um die Bestellung eines Vormundes für dasselbe, so ist, wenn die Mutter des unehelichen Kindes bekannt ist, der Gerichtsstand der Mutter, wenn aber diese unbekannt ist, und bei Findlingen überhaupt das ordentliche Gericht des Bezirkes, in welchem das Kind zur Zeit, wo ihm der Vormund bestellt werden soll, seinen Aufenthalt hat, zur Bestellung desselben und zur Besorgung aller Geschäfte, welche der Vormundschaftsbehörde gesetzlich obliegen, berufen.

Freiherr von **Krauß** m. p.

156.

Verordnung des Finanzministeriums vom 21. August 1856,

(Reichs-Gesetz-Blatt, XXXVIII. Stück, Nr. 151, ausgegeben am 27. August 1856),

wirksam für alle Kronländer der Monarchie,

womit der Zeitpunkt der Wirksamkeit der Finanz-Bezirksdirectionen im Verwaltungsgebiete der Krakauer Finanz-Landesdirection bekannt gegeben wird.

Mit Bezug auf die Verordnung des Finanzministeriums vom 12. December 1855, (Reichs-Gesetz-Blatt, XLVI. Stück, Nr. 217), womit die Bestimmungen über die Herstellung der Gleichförmigkeit im Organismus der Finanz-Bezirksbehörden kundgemacht worden sind, wird bekannt gegeben, daß die Finanz-Bezirksdirectionen im Verwaltungsgebiete der Krakauer Finanz-Landesdirection am 30. September 1856 in Wirksamkeit treten werden.

Diese Finanz-Bezirksdirectionen, sieben an der Zahl, sind aufgestellt zu Krakau, Wadowice, Neu-Sandec, Jaslo, Bochnia, Tarnow und Rzeszow für die gleichnamigen Kreise.

Freiherr von **Bruck** m. p.

157.

Erlaß des Handelsministeriums vom 24. August 1856,

(Reichs-Gesetz-Blatt, XXXVIII. Stück, Nr. 152, ausgegeben am 27. August 1856),

wodurch die mit Allerhöchster Entschliessung vom 6. Juli 1856 genehmigte Reorganisation der österreichischen Staats-Telegraphen-Anstalt kundgemacht, und festgesetzt wird, daß die neu errichtete Telegraphen-Direction ihre Wirksamkeit am 1. September 1856 zu beginnen habe.

Seine k. k. Apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschliessung vom 6. Juli 1856 die Reorganisation der österreichischen Staats-Telegraphen-Anstalt Allergnädigst

łoża lub dzieci podrzucone po wystąpieniu z zakładu publicznego zaopatrywającego potrzeby ich, Ministerjum Sprawiedliwości wydaje następujące objaśnienie:

Dzieci nieprawe lub podrzutki, pomieszczone kosztem zakładu publicznego w tymże lub zewnątrz onego, podlegają wedle postanowień normy jurysdykcyjnej tak długo tylko sądowi zakładu tego, jak długo się znajdują w zaopatrzeniu jego. Jeżeli idzie przy wystąpieniu dziecka nieprawego lub podrzutka z zakładu zaopatrzenia o ustanowienie opiekuna dla niego, w ówczas, jeżeli wiadomą jest matka dziecka nieprawego, sąd matki, gdzie zaś ta nie jest wiadomą, tudzież przy podrzutkach w ogólności, zwyczajny sąd tego powiatu, w którym przebywa dziecię w czasie, kiedy dla niego opiekun ustanowionym być ma, powołanym jest do ustanowienia opiekuna i do załatwienia wszelkich czynności, jakie prawnie sobie poleczone ma władza opiekuńcza.

Baron **Krauss** m. p.

156.

Rozporządzenie Ministerstwa Skarbu z dnia 21. Sierpnia 1856,

(Dziennik Praw Państwa, Część XXXVIII, N. 151, wydana dnia 27. Sierpnia 1856),

obowiązujące we wszystkich Krajach koronnych Monarchii,

mocą którego obwieszczone zostaje czas działalności dyrekcji powiatowych finansowych w okręgu administracyjnym dyrekcji krajowej finansowej krakowskiej.

Odnosnie do rozporządzenia Ministerstwa Skarbu z dnia 12. Grudnia 1855 r. (Dziennik Praw Państwa, Część XLVI, N. 217), którym obwieszczone zostały postanowienia o utworzeniu jednostajności w organizmie władz powiatowych finansowych, podaje się niniejszemu do wiadomości, iż dyrekcye powiatowe finansowe w okręgu administracyjnym krakowskiej dyrekcji krajowej finansowej w działalność wejdą z dniem 30. Września 1856 r.

Dyrekcye te powiatowe finansowe, w liczbie siedm, ustanowione są w Krakowie, Wadowicach, Nowym Sączu, Jasle, Bochni, Tarnowie i Rzeszowie dla obwodów tego samego imienia.

Baron **Bruck** m. p.

157.

Rozządzenie Ministerstwa Handlu z dnia 24. Sierpnia 1856,

(Dziennik Praw Państwa, Część XXXVIII, N. 152, wydana dnia 27. Sierpnia 1856),

którym obwieszcza się reorganizacya Austriackiego zakładu telegrafów rządowych, uchwalona Najwyższem Postanowieniem z dnia 6. Lipca 1856 r. wraz z tem ustanowieniem, iż nowo-utworzona Dyrekcya telegrafów działalność swą na dniu 1. Września 1856 rozpocząć ma.

Najwyższem Postanowieniem z dnia 6. Lipca 1856 r. raczył Najjaśniejszy Pan, Jego C. K. Apostolska Mość Najlaskawiej zatwierdzić reorganizacyą Austriackiego

zu genehmigen und zu diesem Ende die Errichtung einer eigenen Telegraphen-Direction in Wien, welche in unmittelbarer Unterordnung unter den Handelsminister die Leitung des Telegraphen-Dienstes in der ganzen Monarchie zu besorgen hat — so wie die Aufstellung von Telegraphen-Inspectionen in den Kronländern anzuordnen geruht.

Die Telegraphen-Direction wird ihre Wirksamkeit am 1. September 1856 beginnen.
Die Anlage enthält die Organisations-Bestimmungen.

Ritter von **Toggenburg** m. p.

Organisation

der kaiserlich-königlich-österreichischen Staats-Telegraphen.

Erster Abschnitt.

Organisation der Behörden.

Artikel 1.

Das Telegraphen-Wesen des österreichischen Kaiserstaates steht unter dem Ministerium für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten.

Artikel 2.

Das Handelsministerium schließt die auf das Telegraphen-Wesen bezüglichen Verträge mit dem Auslande und den Eisenbahn-Gesellschaften ab; bestimmt die Richtung der Telegraphen-Linien und die Orte, wo Stationen errichtet werden sollen;

setzt die Tarife für die Beförderung der Depeschen fest;

stellt alljährlich den Voranschlag für die Ausgaben und Einnahmen der Telegraphen-Verwaltung auf;

ernennt alle Beamte der Telegraphen-Direction (mit Ausnahme des Telegraphen-Directors, welcher von Seiner Majestät ernannt wird) — dann die Inspectoren, Commissäre und Stationsverwalter.

Artikel 3.

Die unmittelbare Oberaufsicht und Vollziehung in Bezug auf das gesammte Telegraphen-Wesen ist der Direction der k. k. Staats-Telegraphen übertragen.

Artikel 4.

Die Direction schlägt dem Ministerium zweckmäßig erscheinende Verfügungen im Telegraphen-Wesen vor;

begutachtet die vom Ministerium ihr zugewiesenen Gegenstände (Art. 2) und sorgt für deren Vollziehung;

erläßt die Amtsunterrichte innerhalb der Gränzen ihres Wirkungskreises;

besezt alle Dienststellen, deren Besetzung nicht dem Ministerium vorbehalten ist;

hat das Recht, sämmtliche unterstehende Beamte und Diener, unter gleichzeitiger Anzeige an das Ministerium, zu suspendiren;

zakładu telegrafów rządowych, i tym końcem zarządzić tak utworzenie własnej dyrekcji telegrafów w Wiedniu, która pod bezpośrednią podrzędnością pod Ministrem handlu sprawować ma kierunek służby telegrafowej w całej Monarchii, — jako téż ustanowienie inspektorów telegrafowych w Krajach koronnych.

Dyrekcya telegrafów rozpocznie działalność swą dnia 1. Września 1856 r. załączenie zawiera postanowienia organizacyjne.

Kawaler de **Toggenburg** m. p.

Organizacya

Cesarsko-Królewsko-Austryackich telegrafów rządowych.

Rozdział pierwszy.

Organizacya władz.

Artykuł 1.

Rzecz telegrafów Cesarstwa Austryackiego zostaje poddaną Ministerstwu handlu, przemysłu i budowli publicznych.

Artykuł 2.

Ministryum handlu zawiera traktaty z zagranicą i towarzystwami kolei żelaznych, dotyczące rzeczy telegrafów; ustanawia kierunek linii telegrafowych, tudzież miejsca, gdzie stacje mają być utworzone;

ustanawia taryfy od przesyłki depesz;

czyni coroczny przedukład wydatków i przychodów administracji telegrafowej;

mianuje wszystkich urzędników dyrekcji telegrafów (z wyjątkiem dyrektora telegrafów, który przez Najjaśniejszego Pana mianowanym zostanie) — tudzież inspektorów, komisarzy i zarządców stacyj.

Artykuł 3.

Bezpośredni nadzór i przeprowadzenie co się tyczy całej rzeczy telegrafów poleconém jest dyrekcji C. K. telegrafów rządowych.

Artykuł 4.

Dyrekcya czyni wnioski Ministerstwu do rozporządzeń, odpowiednich celowi w rzeczy telegrafów;

zdaje opinie w przedmiotach, przez Ministerstwo jej przekazanych (Art. 2) i ma staranie o wykonanie takowych;

wydaje instrukcye urzędowe w granicach zakresu działalności swój;

obsadza wszelkie posady służbowe których obsadzenie nie jest Ministerstwu zastrzeżone;

ma prawo suspendowania wszelkich podrzędnych urzędników i sług, przy równoczesném doniesieniu o tém do Ministerstwa;

bestraft dieselben mit den für die Dienstvergehen ausgesprochenen Geldbußen; verfügt die strafweise Versetzung der von ihr ernannten Beamten und Diener; ist ermächtigt, den untergebenen Beamten und Dienern Urlaub bis auf 6 Wochen zu ertheilen.

Artikel 5.

An der Spitze der Telegraphen-Direction steht der Director. Als sein Stellvertreter wird von dem Ministerium einer der beiden Directionsräthe bezeichnet.

Artikel 6.

Die Telegraphen-Direction zerfällt in zwei Departements:

1. für die Administration,
2. für das Technische.

Jedem Departement steht ein Directionsrath vor.

Artikel 7.

Die Directionsräthe leiten die ihnen zugewiesenen Geschäfte unter den unmittelbaren Befehlen des Directors, und legen demselben geeignete Anträge in Betreff der in ihr Departement fallenden Gegenstände vor.

Artikel 8.

Dem Departement für die Administration liegt der Verkehr mit den ausländischen und inländischen Behörden ob, so weit derselbe in den Wirkungskreis der Telegraphen-Direction fällt. Es besorgt die Personal- und die auf die Verwaltung bezüglichen Angelegenheiten.

Artikel 9.

Dem technischen Departement liegt der Linienbau, die Ueberwachung der bestehenden Linien, die Anfertigung und der Unterhalt der Apparate ob.

Unter dem technischen Departement steht die Telegraphen-Werkstätte und das Central-Depot der Materialien und Requisiten.

Artikel 10.

Das Rechnungswesen der Telegraphen-Verwaltung steht unter der Centralbuchhaltung für die Communicationen, bei welcher eine eigene Abtheilung dafür aufgestellt ist.

Dieselbe prüft sämtliche Einnahmen- und Ausgaben-Rechnungen und stellt die Monats- und Jahres-Rechnungen zusammen. Sie behandelt das Tarifwesen, stellt die Abrechnungen mit dem Auslande fest — und vergutachtet die von der Telegraphen-Direction oder dem Ministerium zu diesem Zwecke ihr zugewiesenen Gegenstände.

Artikel 11.

Zur unmittelbaren Ueberwachung und Leitung des Telegraphen-Dienstes werden neun Inspectoren der k. k. Staats-Telegraphen aufgestellt, welchen folgende Telegraphen-Linien zugewiesen werden:

Einem Inspector sämtliche Telegraphen-Linien und Stationen in den Kronländern Niederösterreich und Steiermark mit dem Amtssitze in Wien;

wkłada na nich kary pieniężne, dla wykroczeń służbowych wyrzeczone; zarządza na karę przeniesienie urzędników i sług, których sama mianowała; upoważniona jest, udzielać urzędnikom i sługom podrzędnym urlopu aż do 6 tygodni.

Artykuł 5.

Na czele dyrekcji telegrafów znajduje się dyrektor. Na zastępcę tegoż oznacza Ministerstwo jednego z obudwu radców dyrekcyjnych.

Artykuł 6.

Dyrekcya telegrafów składa się z dwóch departamentów:

1. dla administracji,
2. dla rzeczy technicznych.

Przełożonym dla każdego departamentu jest jeden radca dyrekcyjny.

Artykuł 7.

Radcy dyrekcijni kierują czynności sobie przekazane pod bezpośrednimi rozkazami dyrektora, i przedkładają temu wnioski stósowne względem przedmiotów, w ich departament wchodzących.

Artykuł 8.

Departament dla administracji przekazaném sobie ma utrzymać styczność z władzami zagranicznymi i krajowymi, jak dalece ta przypada do zakresu działalności dyrekcji telegrafów. Zawiaduje téż sprawami, osób i administracji dotyczącymi.

Artykuł 9.

Do departamentu technicznego należy budowa linii, nadzór nad istniejącymi liniami, sporządzenie i utrzymanie aparatów.

Pod technicznym departamentem stoi warsztat telegrafowy i skład centralny materiałów i rekwizytów.

Artykuł 10.

Rachunkowość administracji telegrafów stoi pod buchalterią centralną dla komunikacyj, przy której ustanowiony jest własny ku temu wydział. Buchalterya rzeczona rozpoznawa wszelkie rachunki przychodów i wydatków i zestawia rachunki miesięczne i roczne. Zajmuje się taryfowością, czyni obrachunki z zagranicą — i zdaje opinie w przedmiotach, poruczonych sobie w tym celu od dyrekcji telegrafów lub Ministerstwa.

Artykuł 11.

Dla bezpośredniego nadzoru i kierunku służby telegrafów ustanawia się dziewięciu inspektorów C. K. telegrafów rządowych, którym przekazane są następujące linie telegrafowe:

Jednemu inspektorowi wszelkie linie telegrafowe i stacje w krajach koronnych *niższej Austrii, Styryi* z siedziskiem urzędu w *Wiedniu*;

Einem Inspector die Linien und Stationen in den Kronländern Kärnthén, Krain und Küstenland mit dem Amtssitze in Triest;

Einem Inspector die Linien und Stationen im lombardisch-venetianischen Königreiche mit dem Amtssitze in Verona;

Einem Inspector die Linien und Stationen in Tirol, Salzburg und Oberösterreich mit dem Amtssitze in Innsbruck,

Einem Inspector die Linien und Stationen in Böhmen, Mähren und Schlesien mit dem Amtssitze in Prag;

Einem Inspector die Linien und Stationen in Krakau, Galizien und der Bukowina mit dem Amtssitze in Lemberg;

Einem Inspector die Linien und Stationen in Ungarn mit dem Amtssitze in Pesth;

Einem Inspector die Linien und Stationen in Siebenbürgen, der serbischen Wojwodschafft, dem Banate, und der banatisch-serbischen Gränze mit dem Amtssitze in Temeswar;

Einem Inspector die Linien und Stationen in Kroatien, Slavonien, der kroatisch-slavonischen Gränze und Dalmatien mit dem Amtssitze in Zara.

Artikel 12.

Die Inspectoren erhalten von der Telegraphen-Direction die Weisungen, welche sie in Ausführung bringen.

Sie stellen die für den guten Gang des Telegraphen-Wesens in ihrem Bezirke nothwendig erachteten Anträge; es liegt ihnen der Bau und der Unterhalt der ihnen zugewiesenen Linien und die Aufsicht über die ihnen zugewiesenen Stationen ob;

sie führen genaue Register über die in ihrem Bezirke dem Aerar zugehörenden Materialien;

sie haben die Befugniß, die ihnen untergebenen Beamten und Diener mit Geldbußen bis zu dem Betrage von zehn Gulden (10 fl.) zu belegen, unter gleichzeitiger Anzeige an die Telegraphen-Direction;

sie können den Beamten und Dienern ihres Bezirkes einen Urlaub bis auf zwei Wochen ertheilen;

ihnen steht die Aufnahme und Entlassung des in dringenden Fällen zur Beaufsichtigung der Linien erforderlichen Aushilfspersonales zu, unter gleichzeitiger Anzeige an die Direction.

Artikel 13.

Zur Aushilfe und Stellvertretung der Inspectoren werden denselben nach Bedarf Commissäre beigegeben, welche die von den Inspektoren ihnen übertragenen Arbeiten in Ausführung bringen.

Artikel 14.

Als Telegraphen-Cassier functionirt der Cassier der, im Amtssitze des Inspectors befindlichen Post-Direction.

Jednemu inspektorowi linie i stacye w krajach koronnych *Karyntyi, Krainy i Pobrzeża* z siedziskiem urzędu w *Tryście*;

Jednemu inspektorowi linie i stacye w *Królestwie Lombardzko-Weneckiem* z siedziskiem urzędu w *Weronie*;

Jednemu inspektorowi linie i stacye w *Tyrołu, Solnogradzie i Wyższej Austryi* z siedziskiem urzędu w *Insbruku*;

Jednemu inspektorowi linie i stacye w *Czechach, Morawii i Szląsku* z siedziskiem urzędu w *Pradze*;

Jednemu inspektorowi linie i stacye w *Krakowie, Galicyi i Bukowinie* z siedziskiem urzędu we *Lwowie*;

Jednemu inspektorowi linie i stacye w *Węgrzech* z siedziskiem urzędu w *Peszcie*;

Jednemu inspektorowi linie i stacye w *Siedmiogrodzie, Województwie Serbskiem, Banacie i Pograniczu Banacko-Serbskiem* z siedziskiem urzędu w *Temeswarze*;

Jednemu inspektorowi linie i stacye w *Kroucyi, Slawonii, Pograniczu Kroucko-Slawońskiem* z siedziskiem urzędu w *Zadrze*.

Artykuł 12.

Inspektorowie otrzymują od dyrekcji telegrafów polecenia, które wykonać mają.

Czynią wnioski, jakie potrzebnymi uznają dla dobrego toku rzeczy telegrafowej w okręgu swoim;

do nich należy wystawienie i utrzymanie linii im przekazanych, tudzież dozór nad stacyami, im przekazanemi;

prowadzą dokładne rejestra o materyałach, w ich okręgu do eraryum należących;

mają prawo, wkładać na podrzędnych urzędników i służbę kary pieniężne aż do kwoty Złotych Reńskich dziesięciu (10 Zł. Reńsk.), przy równoczesnem doniesieniu o tém do dyrekcji telegrafów;

udzielać mogą urzędnikom i służbie swego okręgu urlopu aż do tygodni dwóch;

przysłuza im przyjmowanie i odprawianie personalu pomocniczego, w nagłych przypadkach do nadzoru linii potrzebnego, przy równoczesnem doniesieniu o tém do dyrekcji.

Artykuł 13.

Ku pomocy i zastąpieniu inspektorów przydani im będą wedle potrzeby komisarze, wykonujący prace, przez inspektorów im przekazane.

Artykuł 14.

Jako kasyer telegrafowy sprawować będzie funkcyę kasyer dyrekcji pocztowej; w siedzisku urzędu inspektora się znajdując.

Artikel 15.

Die Telegraphen-Stationen werden je nach ihrer Bedeutung als Hauptstationen oder Zwischenstationen bezeichnet.

Hauptstationen sind zu: Wien, Linz, Triest, Verona, Mailand, Innsbruck, Salzburg, Prag, Lemberg, Pesth, Temeswar.

Artikel 16.

Auf jeder Hauptstation hat ein Stationsverwalter die Oberaufsicht und die Verantwortlichkeit des Dienstes.

Auf allen übrigen Stationen, bei welchen mehrere Telegraphisten angestellt sind, ist ein Ober-Telegraphist der Amtsleiter. Die Stationsverwalter und Amtsleiter führen die Casserechnung und die Journale und Protokolle ihrer Station, sowie die Correspondenz mit dem Inspector.

Die Stationsverwalter und Amtsleiter haben die Befugniß, die ihnen untergebenen Beamten und Diener mit Geldbußen bis zu dem Betrage von fünf Gulden (5 fl.) zu belegen, unter sofortiger Anzeige an den Inspector.

Artikel 17.

Die Manipulation der Depeschen wird von den Ober-Telegraphisten und Telegraphisten besorgt.

Artikel 18.

Auf einzelnen Stationen werden zur Erlernung des Telegraphen-Dienstes Praktikanten angenommen.

Artikel 19.

Zur Bestellung der Depeschen werden auf den Stationen Amtsboten angestellt.

Artikel 20.

Für den Unterhalt und die Beaufsichtigung der Linien werden Linien-Aufseher angestellt, unter deren Leitung längs der Eisenbahnen die Bahnwächter, und längs der Straßen die für die Beaufsichtigung der Straßen vorhandenen Individuen verwendet werden.

Artikel 21.

Die Diener-, Boten-, und Linien-Aufseher-Posten gehören in die Kategorie der nach der kaiserlichen Verordnung vom 19. December 1853 für gediente Militärs vorbehaltenen Anstellungen.

Zweiter Abschnitt.**Besoldungen.****Artikel 22.**

Jeder Beamte und Diener bezieht monatlich eine fixe Besoldung.

Artikel 23.

Außer dieser fixen Besoldung erhalten die Stationen für jede an sie gerichtete, oder von ihnen ausgehende Privat-Depesche eine Vergütung von zwei Kreuzern, welche zu

Artykuł 15.

Stacye telegrafowe oznaczone będą wedle wagi swęj albo jako stacye główne albo stacye pośredkowe.

Głównemi stacyami są: *Wieden, Linz, Tryest, Werona, Medyolan, Lsbruk, Solnogród, Praga, Lwów, Peszt, Temeszwär.*

Artykuł 16.

Na każdej stacyi głównej ma zarządca stacyi nadzór i odpowiedzialność służby.

Po wszystkich innych stacyach, gdzie jest kilku telegrafistów ustanowionych, ma nadtelegrafista kierunek urzędu. Zarządca stacyi i kierujący w urzędzie prowadzą rachunek kasy, tudzież żurnale i protokoły swęj stacyi, jako téż korespondencyę z inspektorem.

Zarządcy stacyi i kierujący urzędem mają prawo, nakładać na urzędników i sług podwładnych kary pieniężne aż do kwoty Złotych Reńskich pięć (5 Zł. Reńsk.), przy równoczesném doniesieniu o tém inspektorowi.

Artykuł 17.

Manipulacya depesz załatwioną będzie przez nadtelegrafistów i telegrafistów.

Artykuł 18.

W poszczególnych stacych miejsce ma przyjmowanie praktykantów do nauzenia się służby telegrafowej.

Artykuł 19.

Do doręczenia depesz ustanowieni będą po stacyach posłańcy urzędowi.

Artykuł 20.

Do utrzymania i nadzoru linii ustanowieni będą dozorczy linii, pod których kierownictwem wzdłuż kolei żelaznych użytymi będą strażnicy od kolei, a wzdłuż gościńców indywidua, znajdujące się do doglądania gościńców.

Artykuł 21.

Posady dla sług, posłańców i dozorców linii należą do kategori posad, zastrzeżonych wysłużonym wojskowym wedle Cesarskiego Rozporządzenia z dnia 19. Grudnia 1853 r.

Rozdział drugi.

Płace.

Artykuł 22.

Każdy urzędnik i sługa pobiera miesięcznie stałą płacę.

Artykuł 23.

Oprócz téj stałej płacy otrzymują stacye od każdej do nich wystósowanej lub od nich odchodzącej depeszy prywatnej wynagrodzenie dwu krajcarów, które

gleichen Theilen an die Amtsverwalter, Amtsleiter und die auf den Stationen angestellten Ober-Telegraphisten und Telegraphisten vertheilt wird.

Für diejenigen Depeschen, welche abgenommen und weiter telegraphirt werden, ist somit keine Vergütung zu berechnen.

Artikel 24.

Bei Amtsfreisen verrechnen:

Der Director:

- a) für die Transports-Auslagen auf der Eisenbahn die I. Classe, auf anderen Straßen drei Gulden (3 fl.) Meilengeld;
- b) für Verköstigung die normalmäßigen Diäten.

Die übrigen Beamten:

- a) für die Transports-Auslagen auf der Eisenbahn die II. Classe, auf anderen Straßen ein Meilengeld, und zwar die Beamten der VII. Diätenclasse von zwei Gulden (2 fl.), jene der unteren Diätenclasse von Einem Gulden zwanzig Kreuzern (1 fl. 20 kr.);
- b) Für Verköstigung die normalmäßigen Diäten.

Artikel 25.

Die Besoldungen und Diätenklassen werden festgestellt, wie folgt:

w równych częściach rozdzieloném będzie między zarządców urzędu, kierujących urzędowych tudzież nadtelegrafistów i telegrafistów, po stacyach ustanowionych.

Od tych depesz, które przyjęte i dalej telegrafowane będą, nie będzie więc zadne wynagrodzenie policzane.

Artykuł 24.

W podróżach urzędowych policzą sobie:

Dyrektor:

- a) za wydatki transportu koleją żelazną, klasę I, innemi gościńcami trzy Złote Reńskie (3 ZłR.) milowego;
- b) za wikt dyety normalne.

Inni urzędnicy:

- a) za wydatki transportu koleją żelazną klasę II, innemi gościńcami milowe, a to urzędnicy klasy dyetalnej VII w dwóch Złotyach Reńskich (2 ZłR.), owi niższej klasy dyetalnej w kwocie jednego Złotego Reńskiego krajarów dwadzieścia (1 ZłR. 20 kr.);
- b) za wikt dyety normalne.

Artykuł 25.

Płace i klasy dyet ustanowione zostają, jak następuje:

A m t	Befoldung	Q u a r t i e r g e l d	D i e n e n - C l a s s e
	fl.		
Director	3000 Junctions- Zulage 500	400 fl.	VI
Directionräthe	1800	300 »	VII.
» Secretär	1400	240 »	VIII.
Concipisten	800	200 »	IX.
»	700		
Concepts-Adjuncten	500	120 »	X.
»	400		
Inspectoren	1400	In Wien und Triest 240 fl.	VIII.
»	1300		
»	1200		
Stationsverwalter in Wien	1200	240 fl.	VIII.
Controlor in Wien	1100	240 »	IX.
Commissäre und Stationsverwalter	1000	Commissäre in Wien und Triest 200 fl.	IX.
	900		
		Stationsverwalter in Triest Naturalwohnung oder 240 fl., auf den übrigen Stationen Naturalwohnung oder 120 fl.	IX.
Ober-Telegraphisten	800	In Wien und Triest 120 fl.	X.
	700		
Telegraphisten	600	In Wien und Triest 120 fl. (Ober-Telegraphisten und Telegraphisten, welche als Amtsleiter fungiren, Naturalwohnung oder 80 fl.)	XI.
	500		
	400		

Die sämtlichen :

- a) Inspectoren;
- b) Commissäre und Stationsverwalter, mit Ausnahme des Stationsverwalters und dessen Stellvertreters in Wien;
- c) Ober-Telegraphisten;
- d) Telegraphisten

bilden unter sich je einen Concretstatus für die ganze Monarchie.

U r z ą d	Placa	Kwaterowe	Klasa dyet
	ZłR.		
Dyrektor	3000 dodatku do funkcyi 500	400 ZłR.	VI.
Radcy dyrekcji	1800	300 .	VII.
Sekretarz dyrekcji	1400	240 .	VIII.
Koncypiści	800	} 200 .	IX.
„	700		
Adjunkci konceptowi	500	} 120 .	X.
„	400		
Inspektorowie	1400	} W Wiedniu i Tryeście 240 ZłR.	VIII.
„	1300		
„	1200		
Zarządca stacyi w Wiedniu	1200	240 ZłR.	VIII.
Kontrolor w Wiedniu	1100	240 .	IX.
Komisarze i zarządcy stacyj	1000	} Komisarze w Wiedniu i Tryeście 200 ZłR.	IX.
	900		
		Zarządcy stacyi w Tryeście pomieszkanie w naturze albo 240 ZłR., po innych stacyach pomieszkanie w naturze albo 120 ZłR.	IX.
Nadtelegrafści	800	} W Wiedniu i Tryeście 120 ZłR.	X.
	700		
Telegrafści	600	} W Wiedniu i Tryeście 120 ZłR. (Nadtelegrafści i telegrafści, funkcyje pełniący jako kierujący urzędem pomieszkanie w naturze albo 80 ZłR.)	XI.
	500		
	400		

Wszyscy:

- a) inspektorowie;
- b) komisarze i zarządcy stacyj, wyjąwszy zarządcę stacyi wraz z zastępcą jego w Wiedniu;
- c) nadtelegrafści;
- d) telegrafści

stanowią między sobą stan konkretny dla całej Monarchii.

Dritter Abschnitt.

Rechnungswesen.

Artikel 26.

Jede Station hat über die eingegangenen Gelder und über die in Folge Anweisung des Inspektors oder der Direction stattgefundenen Auszahlungen Rechnung zu führen, und die eingegangenen Gelder an die Telegraphen-Casse ihres Bezirkes abzuführen.

Die Hauptstation soll eine Abfuhr bewerkstelligen, so oft die in der Casse befindliche Summe fünfhundert Gulden erreicht; die Zwischenstationen so oft die Summe Einhundert Gulden erreicht.

Artikel 27.

Je am Ende des Monats sollen die Stationen die Abschrift ihrer Depeschen-Protokolle nebst allen Rechnungen an ihren vorgesetzten Inspector einsenden.

Artikel 28.

Der Inspector untersucht die eingelangten Rechnungen in formeller Beziehung und übergibt sie dem Cassier seines Bezirkes.

Artikel 29.

Der Cassier entnimmt sich die nothwendigen Notizen, bezeugt durch seine Unterschrift, daß die Rechnungen mit den eingelangten Beträgen übereinstimmen und übersendet sie sammt seinem Casse-Journale an die Direction.

Artikel 30.

Der Director nimmt von den Rechnungen Einsicht und übergibt sie der Central-Buchhaltung für die Communicationen zur weiteren Verhandlung.

Artikel 31.

Die Central-Buchhaltung der Communicationen untersucht sämtliche Rechnungen, setzt die Mängel aus, welche dem betreffenden Inspector zur Mittheilung an die Rechnungssteller zugestellt werden, und verfaßt die Abrechnungen mit dem Auslande.

Sie stellt am Schlusse eines jeden Monats eine Gebarungübersicht des ganzen Telegraphen-Wesens zusammen.

Vierter Abschnitt.

Disciplinar-Vorschriften und Strafen.

Artikel 32.

Die Dienstordnung vom 16. December 1852 für die Beamten und Diener der Communications-Anstalten findet auch auf die Telegraphen-Beamten und Diener volle Anwendung.

Außerdem gelten noch folgende besondere Bestimmungen:

Artikel 33.

Das Depeschen-Geheimniß ist unverletzlich; die Mittheilung des Inhaltes einer Depesche oder auch nur der Namen von Correspondenten an Personen, an welche die

Rozdział trzeci.

O rachunkowości.

Artykuł 26.

Każda stacya prowadzi będzie rachunek co do pieniędzy wpłynionych, tudzież co do wypłat, w skutek asygnacyi inspektora i dyrekcji nastąpiionych, oraz odwozić winna pieniądze wpłynione do kasy telegrafowej okręgu swego.

Główna stacya uskutecznić winna odwóz, jak skoro summa, w kasie się znajdująca, wynosi Złotych Reńskich pięćset; stacye pośrednie, skoro summa wynosi Złotych Reńskich sto.

Artykuł 27.

W końcu każdego miesiąca winny stacye przesłać odpis swych protokołów depeszowych wraz z wszystkimi rachunkami do swego przełożonego inspektora.

Artykuł 28.

Inspektor dochodzi rachunki nadesłane w formalnym względzie i oddaje je kasyerowi okręgu swego.

Artykuł 29.

Kasyer poweźmie sobie potrzebne wiadomości, poświadczy podpisem swoim, iż rachunki zgadzają się z kwotami nadesłanemi i prześle je wraz z swoim żurnalem kasowym do dyrekcji.

Artykuł 30.

Dyrektor przegląda rachunki i oddaje takowe buchalterji centralnej dla komunikacyj do dalszego traktowania rzeczy.

Artykuł 31.

Buchalterya centralna komunikacyj rozstrzyga wszelkie rachunki, wytrąca pomyłki, które dotyczącemu inspektorowi do udzielenia składającym rachunki przesłane będą, i układa obrachunki z zagranicą.

W końcu każdego miesiąca zestawia ona przegląd szafunku w całej rzeczy telegrafowej.

Rozdział czwarty.

Przepisy dyscyplinarne i kary.

Artykuł 32.

Porządek służby z dnia 16. Grudnia 1852 dla urzędników i sług przy zakładach komunikacyj znajduje zupełne zastosowanie także i do urzędników i sług telegrafowych.

Nadto mają moc następujące jeszcze szczególne postanowienia:

Artykuł 33.

Tajemnica depesz jest nienaruszalną; udzielenie treści depeszy lub choćby tylko imion korespondentów osobom, do których depesze nie są adresowane (nie-

Depeschen nicht adressirt sind (unbeschadet der Einsichtnahme von Seite der dazu autorisirten Behörden), ist eine Verletzung des Depeschen-Sheimnisses.

Artikel 34.

Den Telegraphisten ist es untersagt, in Privatsachen unter sich unentgeltlich zu telegraphiren.

Artikel 35.

Die Telegraphisten und Amtsboten haben sich höflich und zuvorkommend gegen die Parteien zu benehmen.

Artikel 36.

Die mit dem Publikum verkehrenden Beamten und Diener haben bei der Amtsausübung immer in Amtskleidung zu erscheinen.

Es wird sämmtlichen Beamten und Dienern zur strengen Pflicht gemacht, in den Amtlocalen die größte Ordnung und Reinlichkeit zu handhaben, da beides wesentliche Bedingungen zum regelmäßigen Geschäftsgange und zur Erhaltung der Apparate sind.

Artikel 37.

Die sämmtlichen Beamten der Stationen haben sich genau an die ihnen vorgeschriebenen Dienststunden zu halten.

Artikel 38.

Die mit einander verkehrenden Telegraphen-Beamten haben sich gegenseitig in ein gutes Einverständnis zu setzen, um eine schnelle und richtige Beförderung der Depeschen zu erzielen.

Artikel 39.

Beamte und Diener, welche sich gegen die in den Artikeln 33 — 38 angeführten Obliegenheiten vergehen, werden nach den Bestimmungen der Dienstordnung vom 16. December 1852 bestraft.

uwłaczając tém wglądnięciu ze strony władz, do tego autoryzowanych), jest naruszeniem tajemnicy depeszy.

Artykuł 34.

Telegrafistom zakazaném jest, telegrafować między sobą bezpłatnie w sprawach prywatnych.

Artykuł 35.

Telegrafisci i pościńcy urzędowi obowiązani są grzecznie i uprzejmie obchodzić się ze stronami.

Artykuł 36.

Urzednicy i słudzy z publicznością w styczności będący, w wykonywaniu urzędu swego zawsze znajdować się mają w sukni urzędowej.

Wszyscy urzednicy i słudzy ściśle są obowiązani, w lokalnościach urzędowych utrzymywać jak największy porządek i czystość, albowiem jedno jak drugie istotnym jest warunkiem do regularnego toku czynności i do utrzymania aparatów.

Artykuł 37.

Wszyscy urzednicy ściśle pilnować winni godzin służbowych, im przepisanych.

Artykuł 38.

Urzednicy telegrafowi, w styczności ze sobą będący, winni wzajemnie zostawać w dobrém porozumieniu, aby osiągnąć pilne i należyte przesłanie depesz.

Artykuł 39.

Urzednicy i słudzy, wykraczający przeciw obowiązkom, w artykułach 33—38 wyszczególnionym, ukarani będą wedle Postanowień porządku służbowego z dnia 16. Grudnia 1852 r.

